

Finansijski sektor u regionu je igrao i igra važnu ulogu u ekonomskom rastu. Potrošnja je i dalje glavni pokretač ekonomske aktivnosti u zemljama Zapadnog Balkana, podstaknut najvišom javnom potrošnjom i približno dvocifrenim rastom u kreditiranju domaćinstava.

Banke i druge kreditne institucije su oduvek bile veoma važne za ekonomski rast u našem regionu, obzirom da omogućavaju pristup finansijama privatnog sektora ali takođe i vladama. Mislim da je jasno da jedan stabilan finansijski sektor doprinosi ekonomskom rastu i ova uloga ostaje važna.

U slučaju Kosova, siguran i zdrav finansijski sektor predstavlja preduslov za održivi ekonomski rast. Solidan finansijski sektor i koji funkcioniše dobro predstavlja moćan motor ekonomskog rasta. Ovaj sektor generiše štednju u okviru zemlje, koja zatim omogućava investicije u domaćim poslovanjima.

Dobar učinak finansijskog sektora podrazumeva više kapitala na raspolaganju za investicije i što efikasniji postaje finansijski sektor, toliko su veće šanse, da se ekonomski resursi Kosova usmere ka produktivnijoj upotrebi i na taj način ekonomski rast dostiže svoj potpuni potencijal.

Činjenica da imamo dvocifren porast u kreditiranju poslednjih godina predstavlja pokazatelj da finansijski sektor igra očekivanu ulogu u finansiranju ekonomskog rasta i ima još više potencijala u tom pogledu. Štaviše, banke su na efektivan način kanalisale privatne doznake i prema tome finansijski sektor obezbeđuje osnovu za ekonomski rast i zapošljavanje.

Ekonomski rast, sa druge strane, stvara povoljnije uslove za razvoj finansijskog sektora i povećaće mogućnosti finansijskog sektora, koje će, ukoliko se iskoriste, dovesti do još većeg ciklusa doprinosa u ekonomskom razvoju.

Ekonomski rast će privući još više kapitala i investicije u finansijskom sektoru, koje će osigurati širu osnovu za njegov dalji razvoj i rast. Ekonomski rast će omogućiti razvoj instrumenata i finansijskih tržišta obzirom da će takođe tražiti od finansijskih posrednika da sarađuju više i to će rezultirati smanjenjem troškova i porastom efikasnosti.

Glavna uloga centralnih banaka je upravljanje monetarnom politikom radi postizanja stabilnosti cena (niska i stabilna inflacija) i da pomogne u upravljanju ekonomskim oscilacijama. Kosovo je usvojilo evro kao svoju valutu i ograničena je po pitanju instrumenata monetarne politike.

Zbog ograničenih sredstava monetarne politike, Centralna Banka Republike Kosovo će povećati odnos rasta i finansiranja, osigurajući finansijsku stabilnost i porast makroprudencijalnog nadzora, usmeravajući regulatorni okvir ka makroprudencijalnoj perspektivi.

Makroprudencijalna regulativa je do sada imala za cilj povećanje sigurnosti i zdravlja individualnih finansijskih institucija. Makroprudencijalni pristup će se fokusirati na dobrobit finansijskog sistema generalno, što je kao što sam već rekao, preduslov za ekonomski rast.

Kao što znamo svi, sistemski rizik može imati veoma štetne efekte ukoliko se materijalizuje. Ekonomski rast i blagostanje građana biće pod velikim uticajem pada finansijskih proizvoda i usluga finansijskog sistema.

Ovi efekti su viđeni u finansijskoj krizi koja je počela 2007. godine. Ekonomske recesije su zahvatile neke zemlje u razvijenim ekonomijama.

Makroprudencijalne politike treba da se razvijaju radi promovisanja finansijske stabilnosti. Ukoliko imamo stabilan i zdrav finansijski sistem bićemo u boljem

stanju da se suočavamo sa udarima ekonomske krize i da izbegnemo najveće posledice finansijske krize.

U cilju promovisanja finansijske stabilnosti na Kosovu, makroprudencijalna politika će se usredsrediti u jačanju bankarskog sistema tako da može da izdrži negativna kretanja u cenama kredita i imovina i drugih makroekonomskih udaraca. Makroprudencijalne politike treba da gledaju dalje sa ciljem smanjenja sistematskog rizika jer može dovesti do finansijskih zabrinutosti.

CBK je odabrala da sledi prakse Evropske Komisije za sistemski rizik (ESRB) o određivanju ovog cilja visokog nivoa u setu posrednihi opipljivih ciljeva.

Unutar okvira ESRB-a, svaki od ovih posrednih ciljeva je usklađen sa setom pokazatelja rizika i instrumenata politika koja imaju ublažavajući potencijal za sprečavanje prekomernog rasta kreditiranja i zaduživanja, ograničavajući koncentraciju kreditnih izlaganja na direktan i indirektan način, i smanjujući mogućnost da banke od sistemskog značaja usvoje i slede neprimerene strategije.

Makroprudencijalna politika će adresirati rizike koji nisu pokriveni makroprudencijalnim nadzorom ili drugim delima politika. Ukoliko imamo individualne banke koje su finansijski zdrave to ne čini finansijski sektor zdravim takođe, obzirom da zajedničke aktivnosti banaka mogu da stvore neravnotežu unutar ekonomije i da čine finansijski sektor ranjivim na nepovoljne ekonomske šokove.

Nedavna dostignuća, posebno tehnološki napredak i inovacije kao i pojavljivanje kompanija Fintech povećale su finansijsko integrisanje i povezanost banaka kao i realne ekonomije sa finansijskim sektorom. Štaviše, takođe je povećala prekogranično integrisanje i značajno proširuje opseg ne samo banaka ve- i finansijskih tržišta uopšteno.

Ova dostignuća naglašavaju i povećavaju značaj makroprudencijalnog nadzora i prekogranične saradnje između nadzornih organa. Nove tehnologije mogu dovesti do nove finansijske delatnosti koja može da premesti finansijske usluge u neuređene ili manje uređene oblasti.

Ovo je novi izazov za finansijsku stabilnost i zahteva novi pristup makroprudencijalnog nadzora za merenje i nadziranje postojećih i novih rizika bez obzira na to odakle se generišu u finansijskom sistemu.

CBK je preduzela nekoliko značajnih koraka ka operacionalizaciji okvira makroprudencijalne politike. U toku je proces izmene zakona za jačanje osnova pravne moći CBK-a u vezi sa makroprudencijalnom politikom.

Tokom obavljanja njenih nadzornih dužnosti, CBK je zajedno sa Ministarstvom finansija osnovala Odbor za finansijsku stabilnost sa ciljem da se pripremi za krize i da obezbedi finansijsku stabilnost.